

HABSBURSKÉ PREPYCHOVÉ MIESTNOSTI

Slowakisch

ALBERTINA

O histórii paláca

Albertina vo Viedni patrí k najvýznamnejším zbierkam na svete. Od r. 1805 je udomácnená v jednom z najskvostnejších klasicistických palácov Európy. Jej meno pochádza od vojvodu Alberta von Sachsen-Teschen, zakladateľa zbierky a zaťa Márie Terézie. Vojvoda Albert nechal barokový mestský palác grófa Silva-Tarouca rozšíriť v období medzi rokmi 1802 a 1804 o imponantné krídlo s prepychovými miestnosťami, ktoré postavil belgický architekt Louis de Montoyer. Vzácné vybavenie v štýle Louis seize bolo dovezené z kráľovských francúzskych dvorných dielní v Paríži a Versailles. V roku 1822 dal arcivojvoda Karol, adoptívny syn a dedič vojvodu Alberta, podnet k prebudovaniu odteraz habsburských prepychových miestností v štýle francúzskeho empíru a poveril Josepha Danhausera, aby palác zariadil ušľachtilým nábytkom a umeleckými parketovými dlážkami. Veľkopanský historický vzhľad palácových fasád z r. 1867 pochádza od arcivojvodu Albrechta, Karlovho najstaršieho syna. V období medzi rokmi 1895 a 1897, v poslednej fáze zariaďovania paláca, vznikol za Albrechtovho synovca a adoptívneho syna arcivojvodu Friedricha tzv. „španielsky apartmán“, jediná stála rezidencia španielskej kráľovskej rodiny mimo jej vlastnej krajiny.

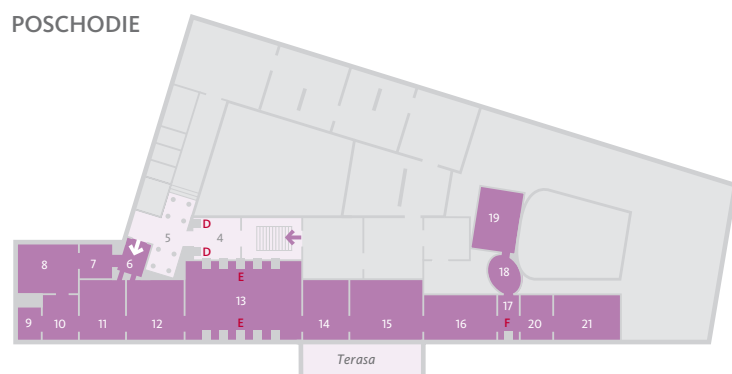
Jakob Alt, Palác vojvodu Alberta von Sachsen-Teschen, 1816 © Viedeň, Albertina

Habsburské prepychové miestnosti

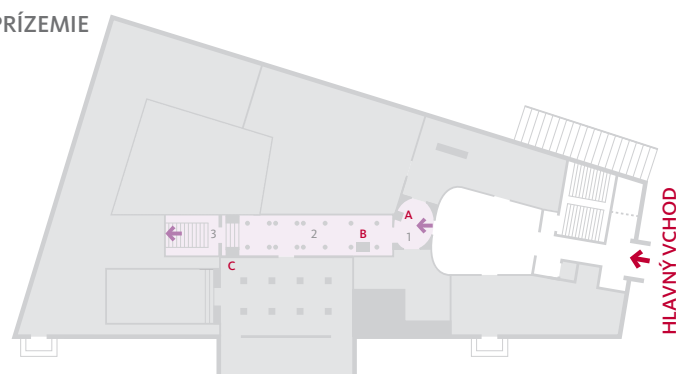
„Habsburské prepychové miestnosti“ zahŕňajú 21 komnát, ktoré sa rozprestierajú na dvoch podlažiach paláca. Ich priestorovým a reprezentačným centrom je sála múz, po bokoch ktorej sa nachádzajú panské apartmány. Po vyvlastnení paláca Rakúskou republikou v r. 1919 slúžili skvostné reprezentačné priestory ako depozit, knižnica a kancelárie. Po desaťročiach úpadku, najmä po druhej svetovej vojne, sa v čase pôsobenia riaditeľa Klausu Albrechta Schrödera začalo s reštaurovaním významných prepychových miestností, ako aj s renováciou historických fasád. Dnes uvádzajú skvostné prepychové miestnosti návštevníkov znovu do nádhernej ríše klasicizmu, zatiaľ čo obnovené fasády dosvedčujú skvelú polohu paláca a veľkopanské postavenie jeho habsburských obyvateľov.

Legenda			
1	hala Minervy	16	rokoková miestnosť
2	stĺporadie	17	pracovňa Wedgwood
3	schodisko sfingy	18	oválna pracovňa
4	prvý vestibul	19	úmrtňná miestnosť arcivojvodu Karola
5	druhý vestibul	20	malý španielsky apartmán
6	miestnosť s krbom	21	veľký španielsky apartmán
7	súkromná pracovňa		
8	spálňa arcivojvodu Karola	A	socha Minervy (Josef Klieber)
9	zlatá pracovňa	B	odpočívajúci bojovník
10	pisáreň	C	sfingy
11	čajový salón	D	2 múzy (Johann Martin Fischer)
12	biliardová miestnosť	E	Apolón a deväť múz (Josef Klieber)
13	sála múz	F	busta Alberta von Sachsen-Tessen (Franz Xaver Messerschmidt)
14	prijímací salón		
15	audienčná miestnosť		

POSCHODIE

PRÍZEMIE

Obyvatelia

1794–1822

Vojvoda Albert a arcivojvodkyňa Marie Christine

Vojvoda Albert von Sachsen (1738-1822) sa v r. 1766 oženil s obľúbenou dcérou Márie Terézie, arcivojvodkyňou Marie Christine (1742-1798). Ako svadobný dar dostal okrem iného vojvodstvo Teschen a odvtedy sa nazýval Albert von Sachsen-Teschen. V r. 1780 sa presídlil manželský pár ako miestodržiteľ rakúskeho Holandska do Bruselu. Už v r. 1792 utiekli obaja pred blížiacimi sa francúzskymi revolučnými oddielmi späť do Viedne a nasťahovali sa do bývalého paláca grófa Silva-Tarouca na augustínskej bašte, ktorý im daroval cisár František II./I. V období medzi rokmi 1802-1805 umiestnil vojvoda Albert do paláca svoju slávnu zbierku grafiky, v r. 1816 ju stanovil na základe poručníctva za nepredajný a nedeliteľný majetok. Ako spomienku na svojho zakladateľa si zbierka dodnes zachovala pomenovanie „La collection Albertina“, ktorá bola po prvýkrát použitá v r. 1870.

1822–1847

Arcivojvoda Karol a princezná Henriette

V r. 1822 zdedil palác adoptívny syn vojvodu Alberta, arcivojvoda Karol (1771-1847), ktorý si vzal za ženu hessenskú princeznú Henriette von Nassau-Weilburg (1797-1829). Arcivojvoda Karol, slávny víťaz v bitke proti Napoleonovi pri Aspern (21./22. máj 1809), poveril v období medzi rokmi 1822 a 1825 rozsiahlou prestavbou paláca Josefa Kornhäusela. Princezná Henriette postavila v r. 1823 v tomto paláci pre svoje deti ozdobený vianočný stromček, čím založila túto tradíciu na celom území Rakúska.

1847–1895

Arcivojvoda Albrecht

Arcivojvoda Albrecht (1817-1895), najstarší syn arcivojvodu Karola, bol od detstva predurčený na vojenskú kariéru. Jeho jazdecký pomník pred palácom ho ctí ako víťaza v bitke o Custoza (1866). V r. 1847 arcivojvoda Albrecht zdedil majetok a usadlosti svojho otca a vďaka využitiu moderných technológií, napr. parného pohonu traktorov, nadobudol enormný majetok.

1895–1919

Arcivojvoda Friedrich

Arcivojvodu Friedricha (1856-1936) adoptoval po smrti svojho otca v r. 1874 arcivojvoda Albrecht. Vrchný veliteľ c. a k. armády v prvej svetovej vojne bol v r. 1919 vyvlastnený a prišiel o palác vrátane zbierky grafiky, ktorá v ňom bola uschovaná. Jeho rodina odišla do maďarského exilu, pričom si mohla vziať so sebou všetok hnutelný majetok, napr. krištáľové lustre, koberce a sedacie súpravy. Kedysi skvostné „Habsburské prepychové miestnosti“ sa od r. 1920 používali ako výstavné miestnosti, depozity, knižnica a kancelárie.

Anonym, Albert von Sachsen-Teschen, 1777; © Albertina, Viedeň | Alexandre Roslin, Arcivojvodkyňa Marie Christine, 1778; © Albertina, Viedeň; trvalo zapožičané z Rakúskej národnej knižnice vo Viedni | Georg Decker (podľa Antona Einsleho), Arcivojvoda Karol Rakúsky, po r. 1847; © Albertina, Viedeň | Johann Nepomuk Ender, Princezná Henriette von Nassau-Weilburg so svojim najstarším synom arcivojvodom Albrechtom, bez údajů o roku; © Albertina, Viedeň | Georg Decker, Arcivojvoda Albrecht; bez údajů o roku; © Albertina, Viedeň | Anonym, Arcivojvoda Friedrich, bez údajů o roku; © Albertina, Viedeň

Vojvoda Albert von Sachsen-Teschen

Arcivojvodkyňa Marie Christine

Arcivojvoda Karol

Princezná Henriette von Nassau-Weilburg

Arcivojvoda Albrecht

Arcivojvoda Friedrich

Prepychové miestnosti

Miestnosť s krbom, súkromná pracovňa a spálňa Situačný plán → miestnosti 6, 7 a 8

Do „Habsburských prepychových miestností“ sa vchádza cez oválnu *halu Minervy* so sochou bohyně od Josepha Kliebera (1823) v nadživotnej veľkosti. *Stĺporadie a schodisko sfingy* následne vedú k prepychovým miestnostiam v piano nobile. *Cez prvý a druhý vestibul*, ako aj cez miestnosť s krbom zriadenú v r. 1885 a cez malú, mimoriadne cenne zariadenú *súkromnú pracovňu* sa dostanete do bývalej *spálne arcivojvodu Karola*. Pôvodne sa na stenách nachádzali drahocenné hodvábné poťahy, ktoré sňal arcivojvoda Friedrich, ktorý tu usporadúval svoje exkluzívne fajčiarske seansy.

Zlatý kabinet a pisárň Situačný plán → miestnosti 9 a 10

V *pisárni* sa „Habsburské prepychové miestnosti“ prezentovali v celej svojej nádhere. Ušľachtilý dekór a vzácne materiály autenticky sprostredkujú okázalý vzhľad komnát po prestavbách arcivojvodu Karola (1822-25). Vedľajšia *zlatá pracovňa* svedčí o vysokej kvalite a neobvyklom bohatstve zariadenia za čias vojvodu Alberta. Špeciálna zliatina (23-karátové zlato, ½-karátové striebro a ½-karátová meď) nesie dodnes registrovaný názov značky „Albertina-Gold“.

Čajový salón a biliardová miestnosť Situačný plán → miestnosti 11 a 12

Čajový salón s karmínovočerveným poťahom a vedľajšia *biliardová miestnosť* zdobená na žltlo, majú pozoruhodnú minulosť: zariadenie oboch komnát zamenil v r. 1867 arcivojvoda Albrecht. Za týmto účelom bola posunutá deliaca stena o jednu okennú os a následne sa zamenili všetky dekoračné prvky obloženia a okien, ako aj podlahy. (Mimochodom „Tee“ – čaj: od r. 1895 sa do Viedne dovážalo maslo T.E.E. z Te(schenskej) E(rzherzoglichen) t.j. A(rcivojvodskej) mliekarne, čo dodnes pripomína názov „čajové maslo“.) *Biliardová miestnosť* slúžila na večernú zábavu šľachty, pričom špeciálne vojvoda Albert a arcivojvoda Karol uprednostňovali biliard pred hazardnými kartovými hrami.

Sála múz Situačný plán → miestnosť 13

Sála múz slúžila ako jedáleň a poskytovala reprezentačný rámec pre honosné večierky a okázalé bály. Päť skvostných krištáľových lustrov rozžiarilo centrum „Habsburských prepychových miestností“ a 258 sviec dodatočne pripevnených v rozetovom vlyse po ich obvode ponorilo sálu do mora svetla. K nádhernému vzhľadu prispievajú aj cenné obloženia polí stien a pilasterov zo štukového mramoru a taktiež pozlátené dvere a dekorácie. Názov sály sa odvádza od cyklu postáv „Apolón a deväť múz“. Pieskovcové sochy v životnej veľkosti s lešteným bielym povrchom imitujúcim mramor pochádzajú taktiež od Josepha Kliebera, ktorý sa pri tejto práci inšpiroval dielami sochára Antonia Canovu.

Spálňa arcivojvodu Karola; © Albertina, Viedeň / Fotografia: AnnA Blau; Nábytok: trvalo zapožičaný z MAK – Rakúskeho múzea úžitkového a súčasného umenia | Čajový salón; © Albertina, Viedeň / Fotografie: Andreas Hofer | Pisárň; © Albertina Viedeň / Fotografia: Rupert Steiner; Nábytok: trvalo zapožičaný z MAK – Rakúskeho múzea úžitkového a súčasného umenia | Sála múz; © Albertina, Viedeň / Fotografie: Andreas Hofer

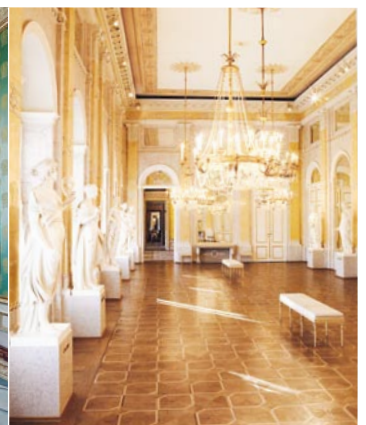
Spálňa arcivojvodu Karola

Čajový salón

Pisárň so zlatou pracovňou v pozadí

Sála múz

Prepychové miestnosti

Prijímací salón a audienčná miestnosť Situačný plán → miestnosti 14 a 15

Obe reprezentačné miestnosti princeznej Henriette von Nassau-Weilburg približujú autentickú predstavu rakúskeho empírového štýlu, keďže ich zariadenie sa od r. 1823 zachovalo v takmer nezmenenom stave. Tomuto francúzskemu štýlu prischol v Rakúsku nimbus revolučnosti, preto si ho cisársky dvor ani vysoká šľachta príliš necenili. Svoju priazeň preukazovali biedermeieru. Historický nábytok, najdrahšie parketové dyhy z citrónového dreva, mahagónu a palisandru, bohatý pozlátený dekór s lesklou a mozaikovou technikou a jemnými malbami na strope a stenách svedčia o vysokej umeleckej zručnosti a o dobrom vkuse dekoratérov.

Rokoková miestnosť Situačný plán → miestnosť 16

Rokoková miestnosť je jedinou miestnosťou prepychových komnát v štýle tzv. „druhého rokoka“. Arcivojvoda Albrecht, ktorý je znázornený na veľkom obraze pri svojom poslednom ťažení, dal miestnosť prestavať v r. 1875. Bývalá pracovňa princeznej Henriette von Nassau-Weilburg slúžila po jej smrti (1829) šiestim deťom ako učebňa. Arcivojvoda Karol kládol veľký dôraz na široké prírodovedecké a humanistické vzdelanie a podporoval inovačné učebné osnovy, ako aj liberálne zmýšľajúcich pedagógov. Medzi nimi bol aj právnik a botanik Ludwig Ritter von Köchel, ktorý svoj zoznam Mozartových diel publikovaný v r. 1862 („Köchelov zoznam“) venoval svojmu niekdajšiemu žiakovi arcivojvodovi Albrechtovi.

Pracovňa Wedgwood Situačný plán → miestnosť 17

Osobitosťou tejto malej pracovne sú štyri veľké drevené tabule zapustené do steny, ktorých naturalistické maľby plné fantázie a s náročnou kompozíciou znázorňujú štyri živly: zem, vodu, oheň a vzduch. Možno vyzdvihnúť vzácne porcelánové doštičky z anglickej manufaktúry Josiaha Wedgwooda, ktoré sú zapustené do drevených tabúl a zobrazujú mytologické scény. Do r. 1792 zdobili „Templedu Soleil“ v parku vojvodu Alberta na bruselskom zámku Laeken a v r. 1792 boli odvezené pri jeho úteku do Viedne.

Oválna pracovňa a úmrtná miestnosť arcivojvodu Karola Situačný plán → miestnosti 18 a 19

Steny *oválnej pracovne* nie sú na počudovanie zdobené hodvábom, ale papierovými tapetami. Pásky tapiet, zhotovené podľa vzoru vo „schweinfurtskej zeleni“ sú ako historická predloha z r. 1829 výlučne ručnou prácou. V susednej *úmrtnej miestnosti arcivojvodu Karola* sú vystavené tri páry nábytku od Josepha Danhausera patriace k pôvodnému vybaveniu z r. 1823, okrem iného trvalo zapožičané z MAK – Rakúskeho múzea užitočného a súčasného umenia vo Viedni. Svedčia o vysokej úrovni remeselníckeho umenia viedenskej manufaktúry známej svojím kvalitným dizajnom.

Španielsky apartmán Situačný plán → miestnosti 20 a 21

„Španielsky apartmán“ vznikol v r. 1895 za čias arcivojvodu Friedricha ako stály a jediný rezidenčný apartmán španielskej kráľovskej rodiny mimo jej územia. Až do r. 1918 tu počas častých pobytov vo Viedni prebývala Friedrichova sestra Maria Christine, manželka španielskeho kráľa Alfonza XII., ktorý zomrel v r. 1885 a jej syn Alfonz XIII. narodený v r. 1886. V dôsledku vojnového poškodenia sa z apartmánu, ktorý kedysi zahŕňal sedem miestností zachoval po r. 1952 už len malý a veľký apartmán, ktoré Joseph Danhauser opätovne zariadil pôvodným nábytkom.

Audienčná miestnosť: © Albertina, Viedeň / Fotografie: Andreas Hofer | Rokoková miestnosť: © Albertina, Viedeň / Fotografie: Andreas Hofer | Pracovňa Wedgwood: © Albertina, Viedeň / Fotografie: Andreas Hofer | Úmrtná miestnosť arcivojvodu Karola: © Albertina, Viedeň / Fotografie: AnnA Blau | Oválna pracovňa: © Albertina, Viedeň / Fotografie: AnnA Blau; Nábytok: trvalo zapožičaný z MAK – Rakúskeho múzea užitočného a súčasného umenia | Malý španielsky apartmán: © Albertina, Viedeň / Fotografie: elwoods.at; Nábytok: trvalo zapožičaný z MAK – Rakúskeho múzea užitočného a súčasného umenia | Veľký španielsky apartmán: © Albertina, Viedeň / Fotografie: Andreas Hofer

Audienčná miestnosť

Rokoková miestnosť

Pracovňa Wedgwood

hore: úmrtná miestnosť vojvodu Karola
dolu: oválna pracovňa

Malý španielsky apartmán

Veľký španielsky apartmán

ALBERTINA

Albertinaplatz 1

1010 Viedeň

tel.: +43 (0)1 534 83-0

fax: +43 (0)1 534 83-199

e-mail: info@albertina.at

www.albertina.at

OTVÁRACIE HODINY

denne od 10.00 do 18.00

streda od 10.00 do 21.00

ALBERTINA